

001(082)
М34

**ПРИДНІПРОВСЬКИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
НАН УКРАЇНИ І МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ДВНЗ КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА**

МАТЕРІАЛИ

**Криворізької сесії
І Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

24 листопада 2012 р.

«ПРИДНІПРОВСЬКІ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ ЧИТАННЯ»

ЧАСТИНА IV

Є. Хриков [11] зазначає, що управління навчальним закладом є різновидом соціального управління, яке, функціонуючи як влада, має або вигляд примусу, або переконання, або визнання авторитету, або поєднання і першого, і другого, і третього. Але водночас для управління навчальним закладом використання владних важелів не має всеосяжного значення. Це пов'язано зі специфікою педагогічної діяльності, яка за своєю природою є творчою. Тому в керуванні цією діяльністю на перший план виходять не диктат і владні повноваження, а навчання педагогів за допомогою різноманітних форм методичної роботи.

Таким чином, автори розкривають сутність управління через надання дійової допомоги працівникам колективу, навчання оптимальним шляхам здійснення діяльності для досягнення поставлених цілей, що і є змістом фасилітативної функції управління.

Реалізація функції фасилітації при здійсненні управлінської діяльності передбачає формування зацікавленості всіх учасників освітньої діяльності у створенні умов для їх професійно-особистісного розвитку, стимулювання розвитку свідомості людей, їх свободи, свободи вибору [5]. Професійна свобода при цьому не означає всездозволеність і свободу від професійних обов'язків, а спонукає до розвитку творчої педагогічної діяльності. Усвідомлюючи, що надмірна свобода може призвести до руйнації системи, позиція керівника-фасилітатора полягає в тому, щоб знаходити механізми, які дозволяють, з одного боку, підтримувати ініціативи, інновації, а з іншого – не допустити розбалансованості системи.

Отже, опора на фасилітативний супровід при здійсненні професійної підготовки майбутніх викладачів вищої школи підсилює людиновимірність педагогічної та управлінської діяльності, створює умови для розвитку творчого потенціалу як студентів, так і науково-педагогічних працівників, побудови траєкторії їх професійно-особистісного розвитку для досягнення найвищих результатів у професійній діяльності.

Література:

1. Лушин П.В. Два измерения принципа «не навреди» и кодекс экологичности / П.В.Лушин // Практична психологія в системі вищої школи: монографія / за ред. Т.В. Бушуєвої, С.О. Ставицької // Авт. кол. кафедри практичної психології та психотерапії. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. с. 38-53.
2. Lushyn, Pavel. Some Reflections on the Ecology of Pedagogical Space // Thinking. – 2003.– vol.16 (3). – P.4-11.
3. Бондарь В.И. Управленческая деятельность директора шко-ли: дидактический аспект / В.И. Бондарь. — К.: Рад. шк., 1987. — 160 с.
4. Афанасьев В. Г. Человек в управлении обществом / Виктор Григорьевич Афанасьев. – М.: Политиздат, 1977. – 382 с.
5. Драч І.І. Людиноцентризм як філософське підґрунтя підготовки магістрів з педагогіки вищої школи // Вісник післядипломної освіти: зб.наук.праць / Ун-т менедж.освіти НАПН України; редкол.: О.Л.Ануффієва та ін. – К., 2005. – Вип. 3 (16) / голов.ред. В.В.Олійник. – 2011. – С.62-67.

Дрогайцев О.І.

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Термін «інформаційна культура» вперше став застосовуватися в 70-х роках ХХ століття, ініціаторами його введення були працівники бібліотек (наприклад, бібліографи К. Войхановська, Б. Смирнова, Е. Шапіро та ін.). Концепція

інформаційної культури, з'явившись у бібліотечній та книжковій сфері, розвивалася, вбираючи в себе знання з цілого ряду наук: теорії інформації, кібернетики, інформатики, семіотики, документалістики, філософії, логіки, культурології, лінгвістики тощо. Сьогодні інформаційна культура – це особливий феномен інформаційного суспільства. В залежності від об'єкту вивчення вноземлюють *інформаційну культуру суспільства, інформаційну культуру певних категорій споживачів інформації* (наприклад, дітей, дорослих; педагогів, юристів, економістів тощо), *інформаційну культуру особистості*. «Культура інформаційна – поняття, яке характеризує певну культуру з точки зору специфіки накопичення, обробки і передачі в її межах інформації. Культура інформаційна – складова *духовної культури*» [1], тобто тієї складової культури, що пов'язана «зі свідомістю, інтелектуальною, емоційною, духовною діяльністю людей, їхніми зв'язками з іншими людьми»: мова, звичаї, вірування, міфи, знання, мистецтво [2]. На відміну від *культури матеріальної* – такої складової культури, «як втілення матеріалізованих людських потреб, яка включає в себе всі матеріальні артефакти і технології, створені людськими спільнотами» [3]. На нашу думку, визначення інформаційної культури тільки як складової духовної культури дещо не коректне, бо її розвиток у значній мірі залежить від розвитку матеріальної бази: від появи нових технічних засобів інформації, впровадження нових інформаційних технологій, а загалом – від здобутків науково-технічної революції. Тому інформаційна культура також пов'язана з матеріальною культурою.

У науковій літературі зазначається, що технократичний підхід до використання сучасних інформаційних систем може стати провідною тенденцією інформатизації, якщо не враховувати соціокультурного компоненту в інформатизації суспільства й освіти під впливом швидкого розвитку високотехнічного інформаційного середовища. Коли в сучасному культурно-інформаційному полі співіснують дві культури – гуманітарна та технократична, які істотно відрізняються одна від одної, «гостро постають проблеми гуманізації й гуманітаризації життя й діяльності людини в сучасному інформаційному середовищі і все більше відчувається потреба у формуванні *інформаційної культури* і кожної людини, і суспільства в цілому» [4].

Слід зауважити, що в сучасних дослідженнях спостерігаються різні точки зору щодо змісту інформаційної культури. Так, Н. В. Баловсяк [5] вважає, що інформаційна культура переважно асоціюється або з техніко-технологічними аспектами інформатизації, оволодінням навичками роботи з персональним комп'ютером, або зі засвоєнням правил користування довідково-бібліографічним апаратом бібліотеки, алгоритмів пошуку в традиційних (рідше – електронних) каталогах. Р. С. Гуревич наголошує, що рівень інформаційної культури людини визначається не лише засвоєними нею знаннями та набутими вміннями у галузі інформаційних процесів і комп'ютерних дисциплін, а також здатністю існувати в інформаційному суспільстві, якому зокрема притаманні новизна, швидкоплинність [6].

За О. К. Громовою, інформаційна культура особистості – це «складова загальної культури людини: сукупність інформаційного світогляду та системи знань і вмінь, які забезпечують цілеспрямовану самостійну діяльність щодо оптимального задоволення індивідуальних інформаційних потреб із використанням як традиційних, так і нових інформаційних технологій» [7]. Саме сформована інформаційна культура особистості є фактором успішної професійної та непрофесійної діяльності, а також соціальної захищеності особистості в інформаційному суспільстві.

Розвиток професійної компетентності передбачає формування цілого комплексу компетентностей. Професійна культура фахівця (в тому числі

педагогічна культура вчителя) включає здатність до безперервного навчання і самонавчання. Саме тому об'єктивним фактором розвитку професійної культури майбутнього вчителя, на нашу думку, є інформаційна компетентність як ключова компетентність, що сприяє ефективності самоосвіти, та інформаційна культура, що уможливило формування нового інформаційного світогляду.

Зрозуміло, що *інформаційна культура особистості вчителя* є невід'ємною частиною його загальної педагогічної культури, а також значущим показником його професійного розвитку. Отже, з одного боку, інформаційна культура педагога є складовою його загальної культури, з другого – входить до системи педагогічної культури.

Таким чином, аналіз наукової літератури дозволяє виокремити декілька підходів до визначення сутності інформаційної культури особистості. Відповідно до західних стандартів інформаційно культурною вважається та людина, яка в змозі визначати свої потреби в інформації, шукати її, оцінювати та ефективно використовувати. Така людина здатна до подальшого навчання впродовж усього професійного життя.

Література:

1. Бацевич Ф.С. Словник термінів міжкультурної комунікації.-К.:Довіра, 2007. - 205с. - (Словники України)

2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: - К.: Видавничий центр "Академія",2004.- 344 с. - (Альма-матер).

3.Бацевич Ф.С. Словник термінів міжкультурної комунікації. -К.:Довіра,2007. - 205 с. - (Словники України)

4.Масс-медиа и гражданское общество: [монография]/ [А.Бартошек,А. Лобанова, С.Михальчик и др.; под ред.А.М.Холода]. - Кривой Рог: Международный исследовательский центр "Человек: язык, культура, познание", 2008. - 227с.

5.Баловсяк Н.В. Историко-педагогичний аналіз виникнення поняття "інформаційна компетентність"/ Н.В.Баловсяк\ Матеріали ІІІ МНПК ["Динамика наукових досліджень-2004"]. - Дніпропетровськ, 2004. - том 25. - с.12

6.Гуревич Р.С. Формування інформаційної культури майбутнього фахівця /Р.С.Гуревич // Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень. - К, 2003. - с. 354 - 360.

7.Громова О.К. Развитие информационной культуры: подходы и возможные методики [Електроний ресурс] / Москва, Россия . - Режим доступа: [http://www. Mediaeducation.ru](http://www.Mediaeducation.ru) (Раздел "Публикации").

Зеленський К.В.

МЕТОДОЛОГІЯ МОДЕЛЮВАННЯ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ

Поряд із забезпеченням потреб держави у спеціалістах певних професій і рівнів кваліфікації все більшого значення набуває соціальна потреба задоволення освітніх послуг особистості заради її самореалізації, саморозвитку з врахуванням конкурентоздатності на ринку праці. Система ступеневої освіти дозволяє особі моделювати різні траєкторії ступеневих переходів для здобуття вищої освіти залежно від особистих уподобань, фінансових, часових та соціально-психологічних чинників.

Врахування різноманіття факторів, які впливають на вибір траєкторії ступеневої освіти і є метою даної статті.

Загальна кількість усіх можливих траєкторій ступеневих освітніх переходів може бути представлена матрицею траєкторій [1]: